

de la VARA d'autoritat.

Verament, V. ver

VERANDA l'han usat alguns recentment en català per a 'terrasseta d'un vaixell, d'una glorieta etc.', prenent-lo de l'anglo-indi *verandah*, germà del nostre sorotàptic BARANA (vegeu). A propòsit d'això és oportú cridar l'atenció dels especialistes italians, i romanistes tots exhortant-los a reprendre l'estudi de l'it. *verone*, que significa quasi el mateix, mirant si aquest mot no podria trobar prop de BARANA la seva etimologia. Puix que ells han llançat ja l'esponja en aquest combat: M-Lübke rebutja dues o tres etimologies proposades, totes més allunyades encara que l'umbre VERU, ja massa estirat pels cabells, puix que significa 'porta', REW, 9258; els altres, com Angel. Prati, desesperant, ometen totalment el mot.

En l'it. *verone* 'terratet' hi podria haver un altre derivat d'aquesta arrel sorotàptica de VERANDĀ, puix que he demostrat que ve de l'arrel indoeur. general *uer-* (V. vol. I, 627b51ss. i n. 8) 'lligar, annexar', 'fermar, tancar'; i un *uerōn-*, amb el sentit de 'terrat voltat de barana', fóra una formació irreprotxable (vagamment semblant a l'umbre VERU, que va tirar cap a la noció de 'portà'). El cas és que *verone* és tan antic com la llengua literària italiana, puix que ja va usar-lo Boccaccio en el sentit de «terrazzo coperto in alto» (Decam. v, § 4, ed. 1961, 335.7), que els traductors catalans de 1429 giraren en *porxo*.

Verar, verat, V. vari

VERATRE, pres del ll. *veratrum* id., com a nom científic del BALADRE. □ 1.^a doc.: Lab. 1888.
DERIV.: *Veràtric; veratrina* [SLitCosta, 1888].

VERB, pres del ll. *vĕrbum* 'paraula, mot', 'verb, part de l'oració'. □ 1.^a doc.: Llull.

Que li dóna el sentit gramatical: cita d'AlcM. Aversó en el seu *Torcimany*, c. 1390, l'usa parlant de la conjugació del *verb actiu* i *verb passiu* (I, 207, 208) En el sentit evangèlic i bíblic, el DAG. en dóna cites del S. XVII, i AlcM només en un text xampurrat d'italià. Però ja fou usat per JRoig: «--- / Ave Maria / --- / parí fill Déu, / qui lo món féu; / parí Messies / mantant Golies, / parí fill Verb, / d'aram la serp, / parí gigant / ---» (Spill, v. 11445). «Ell és el que ha glaçada de paor / la sang dels convidats de Jezabel; / ell és el llamp, el verb acusador, / com un ferre vermell de roentor / sobre la nafra infecta d'Israel / --- / S'acota i humilià la tigressa / --- / mes ara es llança, com la bèstia brava, / a perseguir el rastre del profeta. / En el desert --- Elias fugitiu / de l'odi sanguinari / de Jezabel, la règia meretriu, / al peu del ginebró s'atura, i cau / ---», Alcover (Poemes Bt., El Ginebró, v. 18, O. C., 96).

En llatí *verbūm*, com a mot neutre, tenia el plural en -a, *verba*. Aquesta forma es va conservar en fr. ant., i en oc. ant. *verba*, on apareix sobretot com a designa-

ció de les paraules dels versos, la lletra, quasi només en contraposició de la música («lo so»);¹ també tenim dos testimonis de *verba* en cat. antic, un en Llull (AlcM): tots dos amb significat plural o col·lectiu, parlant de les paraules de textos en prosa, si bé en un i altre concordant amb un verb en singular: «tramès-li una letra, en la qual se contenia aquesta *verba*: —Sapies, Antoni, que --- mester és que ---», *VidesR*, 42v1 (ms. P, mentre que l'altre ms. antic, B, de fi del S. XIV, ja ho canvia en «aquestes paraules» mostrant que aquell ús de *verba* ja s'havia antiquat).

En altres mots d'aquesta categoria, és encara evident un significat clar de pl. («tenia en sa brassa lo seu fill», *VidesR*, 19r2); V.-ne d'altres bastants més casos, en el vol. I de l'ed., p. 15; § 23; de tota manera tant en català ant. com en les llengües de França, tals plurals eren ja una supervivència moribunda, a diferència dels plurals en -a de l'it. i el roms., que concorden amb verb en plural, i restaren més nombrosos. Aquesta caducitat gramatical, féu *verba* apte per convertir-se en un mot nou, en el sentit de 'loquacitat, facúndia, parleria sociable i pintoresca', com el fr. mod. *verve*.

Amb matís poc diferent ha viscut també *verba* en cat. fins avui, si bé només com a terme del llenguatge popular i afectiu, i amb caràcter més aviat dialectal, de nombre singular; per una part com a terme literari amb el mateix valor que en oc. ant.: «segueixquen lo tiplè - d'aquest gran artista, / los punts y la *verba*, - los tons y compassos, / y axí les veus agres - de vida molt trista / perdran, si no perden tal obra de vista, / cauteles e manyes, - aguayts y trespassos», en els versos proemials que Onofre Almudéver escriví per a l'ed. de 1531 del *Spill* de JRoig (4g, ed. Chabàs, p. 372).

El DAG. ho registra amb aquest valor literari de l'oc. ant., en el S. XV; en una acc. «parlament, manifest, proclama» (que no documenta), i en un refrany que transcriu d'una col·lecció de 1549: «casa de terra, cavall d'erba, amigo de *verba*». Fins avui es manté dialectalment, amb el sentit que he definit: «Quan ell agafa la *verba*, ja no pot parlar ningú» tort. (BDC III, 113); i en autors de les comarques gironeses: «Enamorat de sa cara fresca y ufanosa, de sos ayres expansius y desembrassats y, sobretot, de sa *verba* joyosa, sovint desvergonyida», MrnVayreda (*Puny.*, II, 57 (51)). «--- Se les varen donar a conversar i, garla que garla --- caurien les dues de la matinada --- La mare no volia callar: torna que torna, da-li que da-li, amb un rum-rum de paraules contorbador; feia una pausa, i reprenia la *verba*: sempre li restava quelcom al pap; i el pare escoltava ---», Ruyra (*La Parada*, 16.4f.).

A les Balears ha restat en ús més general, però amb assimilació de la *v-*, i amb el significat de 'dita o feta festiva, jocosa'; quasi sempre usat en plural, car només en el DFgra. trobem *berba* amb l'ex. «dir alg. c. per *berba*: hablar de chanza»; si bé junt amb les frases «anar de *berbes* [id. DAG.]: estar de chanza; *fer berbes*: chancear»; i AMAlcover ho escriví algun cop així: «Jules Leclercq, *Voyage a l'île de Majorque*, 1912... diu: "la gent són renouers, xelests, bons per fer una *berba*, criden, canten ---"» (BDLC VII, 64). Si bé al-